

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בניסיונות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת בראשית

בס"ד, עש"ק פרשת בראשית
כ"ז תשרי תשפ"ג – שנה י"ד גליון תרל"א

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
5:25	6:36	7:17	5:39	7:05	6:56
7:08	6:56	7:08	5:40	7:05	6:56

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לְרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרְקִיעַ וַיְהִי כֵן (ו'א-ג).

דנוקבא דז"א בירור גמור, ואז לא היה עוד שם חורבן בעולם, והיה אז כמו שיהיה בימי המשיח ב"ב, כי אז כתיב 'בלע המות לנצח' שהם הקליפות אשר חיותם הוא בחי' המ"ג אלו שלא הובררו והם עדיין בתוכם, ואם היו נבררין לגמרי היה מסתלק מהם כל החיות והיו מתים לגמרי, וזהו ענין אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, כי כאשר יכלה כל הנשמות הקדושות לצאת משם ועולין בבחי' מ"ג שמהם נוצרים הנשמות, לא יהיה עוד חיות אל הקליפות וימותו ויתבטלו, וזהו 'בלע המות לנצח' כי הקליפות נקרא מות, תתבלע ותתבטל לגמרי. ובכל פעם ופעם שיש זווג עליון אנו מעלין ע"י תפלתנו ניצוצות הקדושה שבו בבחי' מ"ג, וכאשר יתבררו ויעלו גם הניצוצין אשר ברגליו, אז יושלם להתתקן כל אדם הזה, אז יבא משיח, ואז יתחברו עמהם מ"ד ע"י הווג זכר ונקבה, ומב' בחי' אלו נוצרים ונבראים הנשמות עיי"ש.

ובזה יובן מה שפרש"י שלא נאמר 'כי טוב' ביום שני, לפי שלא היה נגמור מלאכת המים עד יום ג', שכתוב בה יקונו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה היינו שהמים התחתונים שהוא בחינת איתערותא דלתתא שהוא עיקר העבודות התחתונים נגמרה ביום ג', וזהו ותראה היבשה כי תראה עה"כ בגי' אמו"ת במילוי אל"ף מ"ם תי"ו, בחינת אמת ואמונה שהיא במלכות, וכמו שהבאנו לעיל מתיקו"ז חדש, שרקיע בהיפוך הוא עקר אמונה. ולכן לא נאמר כי טוב ביום ב', כי בחינת טוב הוא בחינת צדיק, כמו"ש 'אמרו צדיק כי טוב' (ישעיה ג'), בחינת ז"א, היינו שז"א אינו ביחוד עם המלכות, כי לא נשלמה עוד הבחינה של מ"ן שהוא מים התחתונים, משא"כ ביום השלישי שנגמרה מלאכת המים התחתונים או נכפל בו 'כי טוב'.

רעוא דרעוין תשע"ש לפ"ק

מלמטה למעלה שהיא בחינת המלכות שבה, ועלתה אל יסוד שבה. ונמצא שאין לה עתה פרצוף רק מט"ם עליונות שבה בלבד, וזה היה ככל השבתות, וגם כחול כאשר היתה חוזרת עמו אב"א מהחזה ולמטה לא היה לה רק פרצוף מט"ם עליונים שבה, נכללין כשיעור קומה ד' תחתונות שבו, כי המלכות שבה שהוא רקיע א' נסתלקה משם ועלתה ביסוד. וכן עשו כל ה' דורות, עד שהעלוה למעלה מזו' רקיעים תחתונים שבה, ואז נכללין כל הו"ת שלה בג"ד שבה עיי"ש. ועיין עוד בזוה"ק (ח"ב קסה). ובפרדס רמונים (שער ו' פ"ה).

לפ"ז יש לפרש ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים היינו הטעם שעשה השי"ת את הרקיע שהוא השכינה כנ"ל, וגם רקיע עה"א והכולל בגי' שכינה, בתוך המים, כדי ידהי מבדיל בין מים למים היינו כדי שיעלו התחתונים מ"ן איתערותא דלתתא בחינת מים תחתונים, לבחינת הרקיע שהיא המלכות, ועי"ז ירד מ"ד איתערותא דלעילא בחינת מים עליונים למלכות, ועי"ז יהיה היחוד של זו"ן.

והביאור בזה כי כל ענין תורה ומצוות ותפילה, הוא כדי לעלות מ"ן למלכות, כי אחרי השבירה והטא של אדה"ר נפלו ניצוצי השכינה, ועי"ז שבני ישראל מקיימים מצות התורה ועי"ז עבודת התפילה מעלים מ"ן מניצוצי השכינה שנפלו למלכות, ועי"ז יורד מ"ד לשכינה, וזהו ענין תיקון השכינה, שעיי"ז נעשה היחוד של זו"ן בשלימות. וכמו שאיתא בעץ חיים (שער מ"ג ומ"ד פרק א) וז"ל: אבל בחינת המ"ן של המלכות אשר הם בחינת עשייה, ששם כל עיקר שורש ותוקף הקליפות, לכן לא היה בה כח לתקן ולברר הבחינה של מ"ג שלה שהיה באלו המלכים, לסבת היותן נתונים בעמקי הקליפות החזקים, ולא היה יכולת בה לבררם, עד שבא אדה"ר ועי"ז מעשיו ותפילותיו היה מכניע את הקליפות, והיה מחזיר זו"ן פב"פ, ואז מתבררים חלק המ"ג

פרש"י וז"ל: ומפני מה לא נאמר 'כי טוב' ביום שני, לפי שלא היה נגמור מלאכת המים עד יום ג', והרי התחיל בה בשני, ודבר שלא נגמור אינו במלואו ומטובו, ובשלישי שנגמרה מלאכת המים, והתחיל ונגמר מלאכה אחרת, כפל בו 'כי טוב' ב' פעמים, אחת לנגמר מלאכת השני, ואחת לנגמר מלאכת היום.

והביאור בזה יש לומר, דזה איתא בתיקוני זהר (דף י"ט): לתתא איהי האי נקודה מים נוקבין, ולעילא מים הכורין, רקיע באמצעייתא כגונא דא א', עלה אתמר ויהי מבדיל בין מים למים. ועוד איתא בתיקוני זהר חדש (דף קב): מין עלאי, כגונא דא א'. מין נוקבין כגונא דא א'. רקיע דאמצעייתא כליל כל אתון. בגינה אתמר יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. רקיע בהפוך אתון עקר, והאי איהו עקר האמונה. ונתבאר בעץ חיים (שער מ"ג ומ"ד פ"א) וז"ל: ענין מ"ג מה ענינם, הם סוד ב' יודי"ן שיש בצורת א', כי 'עלאה הוא מוח זכר, וי' תתאה מוח נוקבא, ואות ו' בנתיים הוא חד פריסא דאתפרס הנוכר בזוהר, וי' עילאה מ"ד, ויורדין עד ההוא פריסא שהוא ו', וי' תתאה הוא מ"ג ועולין לגבי ההוא פריסא עיי"ש.

והנה ענין הרקיע הוא בחינת המלכות, וכמו שאיתא בעץ חיים (שער לו פ"ב) וז"ל: והוא כמו"ש רז"ל שאדה"ר סילק את השכינה לרקיע ראשון, ודור אנוש כו', עד שהעלוה למעלה מזו' רקיעים, עד שבא אברהם ויצחק ויעקב לוי קהת ועמרם ומשה והורידוה למטה מזו' רקיעים כבתחלה. והענין הוא כי כבר נתבאר כי בשבת ראשון חזרו פב"פ, ועדיין כתרו גדול מכתרה וגבוה ממנה, נמצא כי המלכות שבה למטה מכל בחינת ז"א, ואין לה מקום יניקה כנגד הזכר כנ"ל, וע"כ צריך שתתעלה המלכות ביסוד שבה, ואז יהיה מקום יניקה גם אל המלכות שבה, וא"כ נמצא ששבעה רקיעים התחתונים שבה כבר עלתה בימי אדה"ר רקיע ראשון

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

**וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת
הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים לְמִמְשַׁלֵּת הַיּוֹם וְאֵת הַמְּאֹרֹת
הַקְּטָנִים לְמִמְשַׁלֵּת הַלַּיְלָה וְגו' (א טו).**

לא אתיישב סיהרא לגבי שמשא למטה שהוא לגבי שמשא, לא אתיישב כחדא בהנהגה אחת, סיהרא אמרה לשמשא שהוא התגלות אור אלהות בתכלית הארה נפלאה, וכל אחד יראה מסוף עולם ועד סופו, ויהיה התגלות אלהות כל כך באור בהיר לראות השכינה והמלאכים באימה פחד ורתת בהארה נפלאה בהתגלות הדעת, 'ומלאה הארץ דעה' (ישעיה י"א ט) 'והיה עיניך רואות' (שם ל"ב), 'כי עין בעין יראו' (שם ג' ט) התגלות אלהות בכל תנועה, 'איכה תראה' בהגלות הזה שיהיה בכל אחד בחירה ורצון, שעל ידי קיום תורה ומצוות יהיה שבר ועונש בכטולין, וכיון שכל כך יהיה התגלות בהירות אלהות, יהיה ביטול הבחירה ורצון. וזהו (שיר השירים א' ו) 'איכה תרעה' בהנהגות רצון ובחירה, כי מרוב האור יתבטל הרע לגמרי ויהיה ביטול הבחירה והרצון.

ושמשא אמר 'איכה תרביץ בצהרים' (שם), שרגא ועירא דלית לה נהורא אכדין צהיר בצהרים, כי בהנהגתך בלתי שום הארה של הקדושה אלא בהסתרה וחשכות, לא יהיה אפשריות כלל לבחור בטוב, מגודל הנסיונות והחשכות ויתגבר הרע חלילה, 'שלמה אהיה כעוטיה' (שם) במלבושים והסתרות, או כדון בכסופא. ואז עצה היעוצה כדון אזעירת גרמה.

וְהָיָה חַיִּים הָאֵלֹהִים עִי: מַרְבִּינוּ יִצְחָק אִיִּיזִיק מִקְאֻמְרָנָא

**וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים
בְּרָא אֹתוֹ וְגו' (א טז).**

ודע כי באדם הראשון הובררו כל הברורין של כל העולמות וכל הנשמות, אבל כל זה בבחינות השפעות יחוד אחר באחר, והיו חסרים בחינות מדרגת פנים בפנים (ע"ה שער לו פ"ב), שדבר זה אי אפשר אלא בבחינות ביטול אין ממש, שש ושמה לעשות רצון קונו כתולע קמן, ולא נחשוב בעיניו ממש אלא תולע בעלמא כלי מאוס ונמאס, ושש ושמה שזכה בעניו ומרודו להזכיר שמו יתברך, לשורר ולומר לפניו דבור בעלמא, כולל עצמו עם כל הנבראים קמן וגדול שם הוא, והוא פחות מכל הנבראים ממש, כמו שביאר מרן האלקי קדוש ומהור רבינו אור עינינו אור המאיר מסוף העולם ועד סופו חיות נפשנו הריב"ש מוב 'אתה הוא אלהינו', כשסובר 'אתה' או 'הוא' נעלם, וכשסובר 'הוא' או 'אלהינו' מובא בספר תו"י קדושים, שמעתי בשם מורי פירוש 'אתה הוא אלהינו', דמתחלה אמר לנוכח, ואחר כך לנסתר בו, שאם סובר האדם שהוא דבור בו יתברך, והוא נוכח פניו יתברך שמו, אז הוא רחוק ממנו, ואם סובר שהוא רחוק אז הוא קרוב, ואם כן זהו שאמר מי שסובר את"ה אינו אלא הו"א, ומי שסובר הו"א אז אלהינו ורפח"ח.

עטרת חכמים

עינונים וביאורים מרבתינו זי"ע

**וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיֵּי הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר
עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וְגו' (א טז).**

וזה סוד (סוכה ג') כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו. והרע המלכשה הוא גם כן גדול. ואם יקשה לך הרי הקליפה הוא היפך הקדושה, כי כל הגדול קליש ליה מומאנו עד שראש פתנים ניכלול בקדושה, ויתורץ ממה שאמר מרן הריב"ש מוב ומאיר, קדשי קדשים שחימתן בצפון (ובחיים טו.) כי היצר של תלמיד חכם הגדול, הוא ערום מאד בחכמת דקות, ולא יבא אצלו שילך ויעבור עבירה ביד רמה, כי לא ישמע לו כי ירד מכבודו ויתבוה וכיוצא, שהשכל מרחיב זה לא ישמע לו, אלא בא לו בדקות לעשות מצות, ומורה לו דרכים חדשים מרים כלענה ושיתגאה כארו, כי היאך יתפלל עם הצבור ויהיה שוה עם כל פחותי ערך, ועושה אותו שיהיה פרוש וחסיד וקדוש הרבה כמלאך, ובתוך זה יש תולע קמן וערמה גדולה ליסבור שאין כמוהו בעולם, ומעורר דינים על כל העולם ונשתלשל ממנו דרכים מרים כלענה. וזהו והנחש היה ערום.

אבל המוני עם, שחימתן בכל מקום (שם), שמפתה אותם לעבור עבירות חמורות עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים, וזה בנקל לידחות אותן.

משא"כ יצר הרע של תלמיד חכם שחימתן בצפון, כמו שאנו רואין בעינינו. ולכן הגדול מחבירו, יצרו אף שהוא בדקות גדול, אעפ"כ רע ומר הוא יותר הרבה מיצר הרע של פשוטי העם, שהוא מגושם הרבה ובנקל לידחות אותו, משא"כ בתלמיד חכם מסמא עניו, וסובר שאין צדיק כמותו בעולם, ובוחר לו דרכים חדשים, והוא חוטא ומחטיא את הרבים, עד שאין לו תקנה כמעט רחמנא ליצלן. 'אדם בליעל שולט באדם' (קהלת ח ט) דקדושה, ומלכישו ומטמינו בתוכו, והוא לרעתם, כי ניצוץ קמן של ישראל 'לא ידח ממנו נדח' (שמואל"ב י"ד), אף שהוא בקליפה שכינתו יתברך עמו, ובוה ניוונים הקליפות ג"כ. ובוה תבין כל המשך הלשון ערום לרע כמעט שחימתן בצפון.

וערב רב הם הרע שנתערב באדם הראשון, ואינון הרשעים שבישראל שהן רשעים גמורים אינון בניו ממש דנחש הקדמוני, שאם לא היה נתערב באדם וחוה, לא היה לרע צורת אדם כלל, אלא צורת נחש ממש בקומה זקופה.

וְהָיָה חַיִּים הָאֵלֹהִים עִי: מַרְבִּינוּ יִצְחָק אִיִּיזִיק מִקְאֻמְרָנָא

'ובקשתם משם' (דברים ד כב). ואמר מורי ורבי 'משם' דייקא, דהיינו שבכל הסתרות וחשכות, וקישיות ויסורים מרורים, שם אתו עמו אור אין סוף אלהותו יתברך, דכל העולמות מראש אדם קדמון עד סוף עשיה, כהאי חירגא דיומא דלא שמינה (נדריים ח:) חשיבין קמיה, ולית אתר פנוי מניה ממש, ובהכנעה ובשפלות באמת כאין, יבוא לאמונה שלימה ולתורה לשמה, וזה בחינות פנים בפנים שלא נתברר, כי עדיין הגאווה שולט בעולם, והוא ממש ע"ז, אל אחר, עמלק.

וכל הנוכח להיות בשמחה ואור מתורה ומצוות, ולהיות בעיניו ממש שפל ונבוה פחות שבפחותים מכל ישראל, נקי מלהשתרר להיות רב ורבי, אלא לומר ועובד לעשות רצון בוראו באהבת ישראל ובהכנעה, בשמחה, בקבלת היסורין וחרופין וגדופין, בלב שמה בתורה ותפלה ומצוות ומעש"ט יזכה שיתברר למדרגות פנים בפנים.

וְהָיָה חַיִּים הָאֵלֹהִים עִי: מַרְבִּינוּ יִצְחָק אִיִּיזִיק מִקְאֻמְרָנָא

**עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק
בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד (ב טז).**

אפשר לומר עפ"י רמז, כדי להבין את הפסוק הזה, עפ"י מה שאמרו חכמנו"ל במסכת נדה (לא.) תנו רבנן, שלושה שותפין יש באדם, הקב"ה בכיכול, ואביו ואמו, אביו מזריע הלוהבן, שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שכראשו ולובן שבעין, אמו מזרעת אודם, שממנו עור ובשר ושערות ושחור שבעין, והקב"ה נותן בו רוח ונשמה, וקלסתר פנים, וראיית העין, ושמיעת האוזן, ודיבור פה, והלוך רגלים, ובינה והשכל, וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם, הקב"ה נוטל חלקו, וחלק אביו ואמו מניח לפניהם.

נמצא מזה שיש שלשה שותפין באדם, והאדם הישראלי צריך לראות להשלים ולהביא את החלקים מה שנתנו לו אביו ואמו אל הקדושה כמו החלק של הקב"ה. וזה איתא בספה"ק מגיד מישרים (פ' בראשית) שעיקר התכלית בביאת האדם לעולם הזה, הוא רק כדי שהוא ישלים את עצמו בתורה ובמצוות, כדי שלא יהנה מנהמא דכיסופא. וגם ידוע ש'אשתו' מרמז על השכינה הקדושה, כידוע מהזוה"ק (ח"א פא. ובתיקון סח ע"א) הרמז עה"פ 'אמור לחכמה אחותי את' (משלי יד).

וזה אמר הפסוק הקדוש על כן יעזב איש את אביו ואת אמו את חלקיהם הגשמיים שיש לו מהם, ודבק באשתו כהנ"ל המרומז על השכינה הקדושה היינו שידבק בחלק הרוחני שבו, ויראה שיהיה זהו לבשר אחד שהשני חלקים מאביו ואמו יהיו שוה בשוה עם החלק של הקב"ה ודו"ק. כי נכון הוא בעזרה"ת בזכות אבותי הקדושים זי"ע"א.

מַעֲשֵׂה שְׁלוֹם חַיִּים הָאֵלֹהִים עִי: מַרְבִּינוּ יִצְחָק אִיִּיזִיק מִקְאֻמְרָנָא

עטרת זקנים

יומא דהילולא ממאורי הדרות

הרה"ק רבי אלעזר בן רבי שמואל שמעלקא רוקח זצ"ל אב"ד אמשטרדם בעל המעשה רוקח כ"ז תשרי תק"ב

תולדותיו

נולד בשנת תכ"ה בקראקא, לאביו הגאון רבי שמואל שמעלקא מרגליות זצ"ל אב"ד ליסקא ועלקיש שבפולין, מגזע היחס היה כידוע שרבינו אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א העיד על משפחת מרגליות שהוא אחת מגי המשפחות המיוחסות בישראל, ולאמו הרבנית מרת טייבל ע"ה בת הגאון רבי משה זצ"ל אב"ד קראקא בן הגאון רבי יהושע זצ"ל אב"ד לבוב בעל המגניני שלמה ושו"ת פני יהושע, מגזע הגאון רבי יהודה ליוואי הזקן זצ"ל מעיר פראג, מחברתו הטהורה של הרה"ק רבי אלעזר היתה הרבנית מרת חוה ע"ה בת הגאון רבי נפתלי הירץ זצ"ל מק"ק צוזמיר.

אח היה לו להרה"ק רבי אלעזר ושמו רבי אהרן מרגליות זצ"ל, (חותנו של הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק בעל הנועם אלימלך זיע"א) הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זצ"ל אמר שרבינו אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א העיד שרבי אהרן היה יותר גדול מאחיו רבי אלעזר שהיה מפורסם בגודל קדושתו, בנו הוא הגאון רבי משה זצ"ל אב"ד בענדני שעליו כותב רבינו הגאון הקדוש איש האלוקים קודש הקדשים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל ההיכל הברכה, בספרו הקדוש נוצר חסד על מסכת אבות (פ"ד מ"ז) בפרט ראש הדור או ראש העיר ומורת הוראות, צריך לידע ולהאמין שכל מה שבא לפניו, הן דיני ממונות או איסור והיתר, ובפרט תערובות איסור והיתר או להוציא טריפה מפיו הכל בסיבתו, כי אם לא היה הוא חייב והיה צדיק גמור לא בא לפניו כאלה, ולא היה אירע שום דבר בכל העיר, והצדיק החסיד מוה"ר ר' משה אב"ד דק"ק באנדיאן בן אחיו של הגאון מוה"ר ר' אלעזר אב"ד דאמשטרדם גיסו של רבינו אלימלך מליז'ענסק אמר קודם פטירתו, ששלושים שנה היה רב ולא אירע כתם באשה, ולא שאלה בפסח, ולא שאלה מענייני תערובת איסור והיתר, ולא שריפה נפל בעיר, עכ"ל. בנו הוא הגאון רבי בנימין זאב יעקב זצ"ל אב"ד זאראנאווע וואלבראם בנו הוא רבינו הגאון הקדוש רבי אברהם מרדכי מפינשטוב זיע"א חותנו של רבינו בעל ההיכל הברכה זיע"א.

בראדי

תחילה שימש ברבנות בכמה וכמה קהילות בערי פולין, ראקוב, טארנוב, משם עלה ונתעלה לערך שנת תע"ד לרב ואב"ד בעיר הגדולה בראדי, (על מקום הגאון רבי אברהם הכהן זצ"ל שעלה ונתעלה בימים ההם לרב ואב"ד דובנא על מקום אביו רבי שמואל הכהן זצ"ל) וניהל עדת צאן מרעיתו במנוחות שאננים, משם פקע שמיהו למת מגדולי הדור, שהריצו אלו שאלותיהם וספקותיהם מכל הגלילות, גם היה מפורסם לצדיק וקדוש וגודל קדושתו ופרישותו, בשנת תצ"ה שיגר אליו פרנסי העיר הגדולה אמסטרדם שבהולנד שיבוא לכהן פאר כרב ואב"ד בקהילת האשכנזים בעיר, בשעה שעזב את העיר בראדי, כשעמד יחד עם פרנסי העיר וחכמיה, אמר להם בזה הלשון אחד ועשרים שנה הייתי רב ואב"ד בעירכם ונשאתי אתכם כאומן הנושא את היונק, והגנתי על העיר ומיום בואי לכאן לא הפילה אשה עוברת, ולא הקשתה בלידתה וחקרו הדבר ונמצא אמת נכון הדבר, והפצירו בו פרנסי העיר וחכמיה שלא יעזבו ויזיפו על משכורתו, אך מחמת שלא רצה לשנות מהבטחתו שהבטיח לקהילת אמסטרדם כי בוא יבוא לשכון בעירם סירב להפצרותיהם להישאר בעיר.

אמשטרדם

שנת תצ"ה לדרך פעמיו מעיר בראדי אל

מבאר רבותינו

איתא בספר יצירה לר"מ ביטריל, שאחד אמר על צדיק אחד שהוא נואף וגולג, והשיב הצדיק, אמת שאלו הכוחות הרעות הם בי, אבל לא יצאו חלילה מכח אל הפועל, כי הכנעתי אותם על ידי תורה ומצות, וכן היה להקדוש רבי אלעזר מאמשטרדם, והשיב כך.

נתיב מצותיך נתיב התורה שביל השני לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א

עבר העיר הגדולה אמסטרדם, ומסופר שעל אם הדרך נכנס ליפרד מאחיו הנ"ל רבי אהרן, חקק אחים קדושים ואוהבים, לרבי אהרן היה בן ושמו רבי יהושע שנולד סגי נהור על שתי עיניו, והרופאים אמרו עליו כי מוחו חלוש כ"כ עד שאפילו אור השמש סכנה גדולה הוא לו, וע"כ ישב יומם ולילה במרתף אפל וחשוך, כשרבי אלעזר הגיע אל בית אחיו, וכאחים רעים גאונים וצדיקים, שבו ושוחחו ביניהם שעות ע"ג שעות בתורה ובעבודה, הבוקר אור ורבי אלעזר שם לדרך פעמיו, קודם שנפרד מאחיו ביקש שיביא אליו כל יוצאי חלציו כדי לברכם, והביא את כל יוצ"ח שיברכם, פרט לילד יהושע הנ"ל כי ירא להוציאו מהמרתף, כשגמר לברך את יוצ"ח, אמר רבי אלעזר לאחיו הלא יש לך עוד בן אחד ואברכהו בטרם אלך, מיד הביא אותו לפניו, וכשגמר רבי אלעזר לברכו העביר את ידו הקדושה על עיניו ותיכף התחיל לראות כאחד האדם, הלך מחיל אל חיל על במתי התורה עד שנעשה רב וגדול בישראל בזכות דודו הקדוש.

ביום ד' כ"ז אלול תצ"ה שלשה ימים קודם ראש השנה, דרכה כף רגלו של רבי אלעזר בק"ק אמסטרדם, כבוד גדול וקבלת פנים מפוארת נערכה לכבודו, כל אנשי העיר יצאו לקראתו לקבל פניו, חשובי העיר שזכו להיות הראשונים לקבל את פניו, התרשמו ממראהו ונתרגשו מאוד עד שהתירו את הסוסים מעל מרכבתו, והם בעצמן הנהיגו את הגעלה עד לכיכר העיר, שם נערכה קבלת פנים מפוארת וגדולה, כשכל יהודי העיר היו שם בין מקהילות האשכנזים ובין מקהילות הספרדים, ואפילו הגויים באו לחזות בכבוד הגדול שעשו אנשי העיר לכבוד רבם, בין המשתתפים שבאו לחזות בנועמו וזיו פניו המאירים, הייתה גם בתו של המלך, הרכה והענוגה שלא ניסתה באלה בדוחק ובצפיפות הגדולה שהיה שם, נפלה ארצה ונדרסה למוות בין רגלי ההמון, רעש ומהומה קם בין הנאספים מהמקרה, חיל ורעדה פחד ורתת עלו על ליבות היהודים מפני חמת המלך, בצר להם פנו אל הרב החדש רבי אלעזר וסיפרו לו כל הקורות, הרים הרב החדש ידיו אל אביו שבשמים והתאמץ בתפילה לאל עליון, ובת המלך שבה אליה רוחה, פקחה עיניה ועמדה על רגליה, והלכה אל בית אביה כאחד האדם, ושמו של הרב הקדוש עלה ונתעלה ביותר לאיש קדוש ומופת ונערץ אפילו בין הגויים.

הקהילה באמשטרדם חקקה לכבודו מטבע של כסף ועליו צורת דמות דיוקנו, ומחצד השני כתוב, נתקבל כאן יום ד' כ"ז אלול תצ"ה לפ"ק לאורך ימים טובים אמן סלה, וכו' כמה וכמה פוסקים.

ארץ הקודש

כל ימיו ועיקר שאיפתו היה לחלות ולחנן בני עפר ארץ הקודש, וכפי שכותב בעצמו במכתב לאנשי קהילת אמסטרדם על קבלת הרבנות, וז"ל עד יזכני ה' להוציא מחשבתי מכח אל הפועל, שכבר עלתה

לפני במחשבה זה ימים רבים עלות לארץ הקדושה, ומחמת צוק העתים במדינתנו לא נתקיימה מחשבתי, וכעת אולי יוגלגל זכות עיי זכאים כמוכם, אחרי ישיבתי בקהלתכם המפוארה יצ"ו, איזה שנים אם יגזור ה' בחיים, עכ"ל.

אחר שגמר להדפיס ספרו מעשה רוקח על המשניות בתחילת שנת ת"ק, דרש ברבים ביום עשרה בטבת כי בשנה הזאת עתיד לקיים משאלות ליבו ולעלות לכונן עפר הארץ, ביום א' י' לחודש סיוון יצא משערי העיר לדרכו לארץ הקודש, ומסופר שעל אם הדרך בשעה שהיה על הספינה, בליל א' דראש השנה הטיל ה' רוח סערה על הים, ויחוגו וינועו כשיכור והיה סכנה גדולה, שנעשה נקבים בספינה והמים התחילו להיכנס ולהטביע את הספינה, ורבי אלעזר ישב בחדרו שספינה אחוז שרעפים תפוס בריעינותיו הקדושים, כשראו שהסכנה גדולה ומרחפת לבוא רצו אליו בצעקות והעירו אותו מדביקותו, שיתפלל ויעורר רחמים כי בצרה גדולה אנתנו, ויהי כשמוע רבי אלעזר הדברים אמר אם כן שנשאר רק זמן קט על ידי אדמות, נבוא ונתכוון לקיים מצוות היום בדחילו ורחימו ומיד כשיאיר היום נתקע בשופר לקיים רצון הבו"ה, כשהפציע השחר בזריות רבה תקע רבי אלעזר את מאה הקולות, כאשר רק גמר אומר לקיים מצוות היום נח הים מנעמו כאלו נחרד מקול השופר, וישוכו המים ויקם סערה כלממה ויחשו גליהם, ונסעו לחיים ולשלום בלי שום מכשול עד שהגיעו בחול המועד סוכות לחוף מבטחים על אדמת ארץ הקודש, רבי אלעזר תקע יתדו בעיר הקודש צפת, ונתקבל לנשיא ארץ ישראל, ועסק בצרכי הצדקה למען עניי הארץ, עד ליום הסתלקותו.

הסתלקותו

ביום כ"ז תשרי תק"ב נסתלק רבי אלעזר ונטמן במערת קבורה בצפת, במוצאי שבת בראשית אחר הבדלה, ורבינו אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א סיפר כדרכו מה שראה במחזה מה שהיה במשך השבת קודש, סיפר שבשבת זו נסתלק רבי אלעזר בעיר צפת, ובשנה ההיא חזר בנו של הרב בעל תולדות יעקב יוסף, מארה"ק ושאל אותו אביו על הרב מאמשטרדם ואמר לו שנתלק בתחילת השנה הזאת, ושאל אותו אביו האם זה היה בשבת בראשית והודה לו, ושאל אותו מנין לו זה ואמר לו שהבעש"ט הקדוש חוה ברוח קדשו והודיע לחברייא קדישא.

כשרבי אלעזר הגיע לארץ הקודש מצא את רבי שמשון בנו של רבי נחמן מהראדענקא זצ"ל שאל אותו היכן אביך אמר לו שנסע לחוף לארץ, צעק וויי ויי רק בשבילו באתי שניפגש שנינו ביחד בארה"ק ונוכל להביא ולהחיש את הגאולה לארץ הקודש נאחזי הדברים האלה זיוו עצמו לחזור לארץ הקודש נאחזי והכי נסתלק רבי אלעזר ולא זכו שניהם ליפגש יחד.

השאר אחריו: בניו, רבי משה זצ"ל אב"ד זלאטשוב וז'בראז', רבי שלום זצ"ל אב"ד טיקטין. חיבוריו, מעשה רוקח על המשניות, מעשה רוקח על התורה, ארבעה טורי אבן שו"ת וחיידושים.

יחוס בית אבות

רבי אלעזר רוקח אב"ד אמסטרדם, בנו רבי משה רוקח אב"ד זלאטשוב, בנו רבי שמואל שמעלקא רוקח מבראד, בנו רבי אלעזר רוקח מבראד, בנו השר שלום מבעלזא, בנו רבי אלעזר רוקח מבעלזא, חתנו רבי דוד פלאם מבעלזא, בנו רבי יצחק פלאם מלעמברג, חתנו רבינו הגאון הקדוש רבי חיים יעקב מקאמרנא זיע"א בעל הפרי חיים, בנו רבינו הגאון הקדוש רבי שלום מקאמרנא זיע"א בעל המעשה שלום, בנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

